

УДК 658.5.011

JEL classification: L26

Підлісна О.А.

доцент, заступник декана ФММ, КПІ ім. Ігоря Сікорського

Питайло І.Ю.

ХТФ, КПІ ім. Ігоря Сікорського

ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ВИПРАВНИХ УСТАНОВАХ УКРАЇНИ

В даній статті розглянуто сучасні проблеми фінансування виправних установ України. Проаналізовано джерела та об'єми фінансування ВУ. Проаналізовано емпіричні економічні показники діяльності підприємств у ВУ. Була виявлена та обґрунтована доцільність створення підприємницької діяльності у ВУ і використання її як основного і єдиного джерела фінансування ВУ. Запропоновано створення підприємств на базі ВУ з приватною формою власності. Обрано оптимальний вид діяльності підприємства ВУ — виробництво сільськогосподарської продукції.

Ключові слова: підприємство; ефективність; соціально корисна робота; приватна форма власності.

Постановка проблеми. На сьогоднішній день усі виправні установи (ВУ) України фінансуються державою [1], що робить їх абсолютно збитковими. З одного боку, це скорочує державний бюджет, а з іншого, недостатня кількість коштів на утримання ув'язнених одразу ж позначається на їх умовах життя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Запровадження та оцінка ефективності підприємницької діяльності як інструмента самофінансування суб'єктів досліджувались багатьма зарубіжними (Р.Холт, Й.Шумпетер, Д. Зомбар) та українськими вченими (О.І. Благодарний, З.С.Варнадій, Л.І. Воротіна). Однак проблеми створення і реєстрації суб'єктів підприємництва у ВУ практично досліджені не були. Економічна ефективність підприємницької діяльності у ВУ України, особливо її приватна форма власності, вченими не досліджувалася.

Мета. Метою даного дослідження є пошук способу переведення ВУ України із державного на повне самофінансування, а також вирішення проблем незадовільних умов життя ув'язнених та низького рівня соціальної та трудової адаптації. Завданням дослідження є глибокий та структурований аналіз сучасних ВУ та підприємств, що працюють на їх території; дослідження емпіричних даних стосовно діяльності підприємств ВУ та аналіз їх доцільності, обґрунтування ефективності; визначення ефективної структури та форми власності підприємства на базі ВУ, а також його оптимального виду діяльності.

Виклад основного матеріалу. Економічна діяльність у ВУ України має на меті два завдання — економічне та соціальне. Результатом виконання соціального завдання є набуття ув'язненими трудових та професійних навичок, поліпшення соціальної захищеності та залучення їх у сферу виробництва. Економічне завдання полягає у переході ВУ на самофінансування за рахунок реалізації продукції підприємств, де працюють засуджені. Відомо, що кошти на фінансування ВУ йдуть з державного бюджету України. Їх обсяги показано в таблиці 1.

Таблиця 1

Обсяги та джерела фінансування ВУ України [1]

Джерело фінансування	Обсяг фінансування, млн.грн	У тому числі зароклами			
		2013	2014	2015	2016
Державний бюджет	3155,62	498,45	1216,07	741,64	699,46

Дослідження показали, що коштів, які надає держава, є недостатньо для забезпечення ВУ. Затверджені видатки та розрахункові потреби показані в таблиці 2.

Таблиця 2

Порівняння розрахункової потреби до затверджених видатків на 2015 рік Державної пенітенціарної служби України

Витрати	Розрахункова потреба, млн.грн	Затверджені видатки, млн.грн
Оплата праці з нарахуваннями	3698,8	1922,6
Придбання медикаментів	222,3	64,9
Придбання продуктів харчування	977,0	401,5
Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	451,8	262,2
Капітальні видатки	1154,5	1,5

Разом з тим емпіричні показники економічних підприємств ВУ показують позитивну динаміку (табл. 3 і 4).

Таблиця 3

Динаміка обсягів виробництва продукції

Рік	За планом	Фактично
2013	509,8	641,2
2014	540,13	704,06
2015	570,46	766,92

Таблиця 4

Динаміка обсягів реалізації продукції

Рік	За планом	Фактично
2013	521,6	637,85
2014	553,98	701,56
2015	586,36	765,27

Залучення ув'язнених до праці сприяє зменшенню заборгованості по податку на додану вартість (ПДВ) та до Пенсійного фонду України (ПФУ) (табл. 5).

Таблиця 5

Заборгованість по податку на додану вартість та до Пенсійного фонду

Рік	Заборгованість по ПДВ	Заборгованість до ПФУ
2013	58,7	13,8
2014	52,14	12,3
2015	44,98	11

Як видно з наведених даних (табл. 1-5), економічна діяльність ВУ України, по-перше, є необхідною, оскільки обсяги коштів, які виділяє держава, є недостатніми для утримання ув'язнених, а по-друге, економічні підприємства мають позитивну динаміку розвитку і приносять прибуток. Проте, незважаючи на перспективи розвитку, продуктивність праці є незадовільною, частка працюючих незначною, виплати ув'язненим є фіксованою часткою у собівартості продукції, а держава й надалі фінансує ВУ через їх недостатню прибутковість. Одна із причин малої ефективності полягає в тому, що продукція підприємств ВУ випускається на ринок із заниженими цінами (табл. 6).

Таблиця 6

Порівняння цін на продукцію ВУ та їх аналогів

Назва товару	Ціна підприємства ВУ, грн	Ціна на ринку, грн
Лавка дерев'яна	416-500	700-1100
Стіл з лавками	666	1200-2500
Кіоск торговий дерев'яний	1508	7000-3000
Ліжко дерев'яне	791	1400-3000
Спецодяг	50-409	320-1300
Сорочка	105-107,5	150-250
Брюки	15-220	200-900

Таким чином, розвиток підприємництва у ВУ гальмується відсутністю економічної освіти у керівництва ВУ та використанням праці ув'язнених задля власних життєвих цілей. Крім того, відсутність необхідних знань та навичок впливає на якість та ефективність виробничого процесу.

Переведення підприємництва у ВУ до приватної форми власності може бути перспективним і оптимальним з огляду на ряд переваг.

По-перше, приватний підприємець з економічною освітою та досвідом може ефективно спланувати та організувати економічну діяльність підприємства, оскільки він буде орієнтуватись на випуск якісної продукції, що зможе задовольнити умови ринку. Крім того, він зможе ефективно

використати трудові ресурси, провівши диференціацію праці, відбір працівників та їх подальше навчання.

По-друге, приватний підприємець відповідально ставитиметься до власного підприємства та його іміджу, а регулярний моніторинг діяльності підприємства та високі економіко-технічні показники сприятимуть послабленню хабарництва та лояльному відношенню до працівників.

По-третє, приватна форма власності надасть кращі умови для соціальної та трудової адаптації ув'язнених, оскільки, праця на приватного підприємця дає досвід роботи, професійні навички, створює ілюзію свободи та залучення у сферу суспільного виробництва. Тому, вийшовши на волю, таким людям буде легше знайти роботу та соціалізуватись. Крім того, вони зможуть підтримувати зв'язок з рідними.

Приватне підприємництво у ВУ України має наступні перспективи:

1) перехід на самофінансування ВУ, покращення якості умов утримання ув'язнених за їх кошти.

2) соціальна і трудова адаптація ув'язнених.

3) випуск повноцінної конкурентоспроможної продукції.

4) розширення та інтеграція підприємств в єдиний технологічний цикл.

У якості оптимального виду діяльності підприємств ВУ прийнято виробництво сільськогосподарської продукції (опираючись на дані таблиці 7[1]).

Таблиця 7

Фінансові результати підприємств ВУ у розрізі основних галузей

Назва галузі	Кількість підприємств в у кожній галузі	Обсяг реалізованої продукції, млн.грн	Фінансовий результат, млн.грн	Рентабельність, %
Пошив спецодягу	14	37,7	1,5	3,9
Побутова хімія	1	1,6	0,0	-0,1
Деревообробна	26	65,3	0,3	0,5
Вторинна переробка відходів	1	0,6	0,0	0,2
Виробництво сільськогосподарської продукції	11	76,4	13,3	17,4
Виробництво будівельних матеріалів	8	30,9	1,0	3,3
Вироби з металу	31	141	0,7	-0,5

Висновки. У результаті проведеного дослідження було визначено, що ВУ можуть перейти на самофінансування внаслідок створення на них підприємств з приватною формою власності. Це дасть змогу покращити рівень життя ув'язнених, а також їх трудову та соціальну адаптацію. Оптимальним видом діяльності таких підприємств є виробництво сільськогосподарської продукції. Проведене дослідження є актуальним та

не має аналогів, оскільки проблема підприємництва у ВУ України мало вивчена, а приватне підприємництво на базі ВУ не досліджувалось взагалі. Результати дослідження мають практичне значення перш за все для економіки ВУ, оскільки вказують шляхи вирішення проблеми недостатнього фінансування, а також для державного бюджету, оскільки дозволяють скоротити обсяги державних видатків на пенітенціарну службу. Однак через малий досвід підприємництва і відсутність практики приватного підприємництва у ВУ України всесторонньо оцінити її неможливо. Додаткового дослідження потребує вибір оптимального виду продукції виробництва, а також створення та аналіз схеми державного моніторингу діяльності приватного підприємства.

Список використаних джерел

1. Загальна характеристика державної кримінально-виконавчої служби України. [Електронний ресурс] / Державна пенітенціарна служба України. С. 25, 70—95.—Режим доступу до ресурсу:<http://kvs.gov.ua/Buklet>.
2. Гончаренко, О. П. Демченко // Науковий вісник Чернігівського державного інституту економіки і управління. Серія 1 : Економіка. – 2012. – Вип. 2. – С. 132—136. – Режим доступу:http://nbuv.gov.ua/UJRN/NvChdieu_2012_2_22.
3. Гречанюк С.К. Теоретико-правові основи взаємодії кримінально-виконавчих установ України з державними органами та недержавними організаціями. // Збірник наукових праць молодих вчених, курсантів, студентів. – К.: РВВ КЮІ МВС України, 2004.
4. Кримінально-виконавчий Кодекс України : за станом на 1 січня 2015 р. / Верховна Рада України. – К. : Національний книжковий проект, 2015. – 80 с.
5. Запровадження підприємницької діяльності в жіночих установах виконання покарань [Електронний ресурс] / О. М. Неживець // Держава і право — 2012. —N 2(56). – С. 410. — Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/soc_gum/dip/2012_56/01_077.pdf.

Pidlisna O.A.

*associated professor, vice dean of Management and Marketing Faculty,
Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute*

Pytailo I.Y.

*faculty of chemical technology, Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute
Institute»*

ECONOMIC EFFICIENCY OF ENTREPRENEURSHIP IN CORRECTIONAL FACILITIES IN UKRAINE

In the article given modern issues of correctional facilities' financing are studied. Sources and volumes of correctional facilities' financing were analyzed. Empirical economical data on work of penitentiary service enterprises was analyzed. Expedience of setting up entrepreneurship in correctional facilities was found out and explained, as well as the need to use it as a main single source in financing of correctional facilities. It is proposed to implement enterprises of private ownership that specialize on agricultural products.

Keywords: enterprise; efficiency; socially useful work; private ownership.

Подлесная Е.А.,
доцент, заместитель декана ФММ, КПИ им. Игоря Сикорского
Пытайло И.Ю.,
ХТФ, КПИ им. Игоря Сикорского

ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ЭФФЕКТИВНОСТЬ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В ИСПРАВИТЕЛЬНЫХ УЧРЕЖДЕНИЯХ УКРАИНЫ

В данной статье рассмотрены современные проблемы финансирования исправительных учреждений Украины. Проанализированы источники и объемы финансирования ИУ. Проанализированы эмпирические экономические показатели деятельности предприятий ИУ. Была обнаружена и обоснована целесообразность учреждения предпринимательской деятельности в ИУ и использование её в качестве основного и единственного источника финансирования ИУ. Предложено создание предприятия на базе ИУ с частной формой собственности. В качестве оптимального вида деятельности предпринимательства ИУ выбрано производство сельскохозяйственной продукции.

Ключевые слова: предприятие; эффективность; социально полезная работа; частная форма собственности.

Підлісна Олена Анатоліївна
fmm_di@kpi.ua
Пытайло Ирина Юріївна
irynapytailo@gmail.com